

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatálnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján törtenhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan közöltetik.

Ez évi folyamból még néhány teljes számú példánnyal szolgálhatunk.

FOGLALT: Magyar- és Erdélyország (Károlyi István grófé +; közlegő növegyleti sorsvonás; Oppositio II. gr. Széchenyi István; Országgyűl. közlemény; további részletei a főrendi vitaközösségnek a' turolyai sérelem ügyében; 94d. orsz. földi ülésben febr. 8kán a' magy. nyelv iránti üzenet 's fölírás javaslat, továbbá még más három üzenet köziratra bocsátatik, elegendes ülésben a' febr. 15öi kihágás iránt érkezett k. kir. leirat kihirdetetik; szintez nap-on 96d. orsz. rendi ülésben mint febr. 9kén a' 97dikben, 10kén pedig a' 98dikben a' városrendezési ügytárgyalás részletei a' zsidóknak polgárokká lehetősöikig, Legújabb: Rknel a' zsidóknak polgárokká lehetése még a' bányavárosokra is kiterjesztetik; a' földknél a' magy. nyelv iránti új felirat egyhangulag elfogadtatik 's az élelmezési munkát a' biztosítás eredményeig elhalasztatik 'sat. budapesti napló: irodalmi újdonságok, színházi napló; Tomes vyvei közgyűlésben az eskütszék iránti vitaközösség az ügyet megbuktatják.

Amerika (A' washingtoni törvényhozás munkálatai.)

Spanyolország (Carlotta infanszó halála fontossága; új férjválasztási tervezés Izabella számára; Alicantében zendülés 'sat.)

Anglia (udvari gyász; a' válaszfelirat mind két házban módosítvány nélkül fogadtatik el.)

Franciaország (Bertrand temetése, Hayüba követség indult.)

Albánia (tartományok) (Zendülési mozgalmak Moldvában 's Oláhországban.)

Ertesítő.

Magyarország és Erdély

N. károlyi gr. Károlyi István, cs. kir. aranykulcsos 'sat. hitvese, szül. galánthai és fraknoi **Eszterházy Franciska** grófnő, esillagkereszties és udvari palotahölgy sorvaszó betegség következtében éltének 34. boldog házasságának pedig 14dik évében, f. h. 15kén reggeli 8 órakor, a' végső szentségek ajtatatos felvétele után elhunyt a' főti kastélyban Pest szomszédságában. Az üdvezültnek tetemei febr. 19én délelőtti 10 órakor tétetnek a' nemzeti síri sírba. A' korán hamvadóban nemestelkü férje a' leggyöngédebb nőt, Eduárd, Sándor és Geraldina gyermekei legmondosb anyát, a' két rendű magas nemzetség keblezett szeretőre legméltóbb tagjokat, a' fentebb körök tiszteleit ekötelező dícső tulajdoni miatt egyik kiténő díszöket, alattosi 's inséges embertársai végre jótékony gyámjokat kesergik. Malasztos béke virasszon szendergő maradványi felett!

Közeledő sorsvonás. Ujlag is köztudomásul adatik: hogy azon nagyszerű ezüst-sorsvezetés, melyet ö. cs. kir. fős. főhg-nádornék pártfogása alatt álló budapesti jótékony növegylet intézett, f. é. martzius 23kán mulhatlanul eszközönd. A' nyeresemények izlésteli ezüst szerekbül állnak, 's különféle osztályokban ötvenezer váltó forintot érnek, azonfelül nevezetes és bizonyos kétszáz nyeresemnyel kínálkoznak. E' mellett ajánlja e' vállalatot azon körülmény is, hogy e' sorsjátéknál tulajdonképen egy üres szám sines, mert noha ugyan a' részvevök mindenike nem nyerhet ezüstmiéket, de nyer ezeknél sokkal állandóbb elégölést öntudata melegében, 's kiki mondhatja önmagának: én is töröltem könyeket 's tápláltam éhezöket. Egyegy sorsára csak egy ezüst forint, ki ötöt vesz egyszerre, a' földik ingyen nyeri ráadásul. A' távolvidékiek bizalomteljes tisztelettel kéretnek, hogy a' kiosztott sorsjegyek árát, ugy az el nem kelt sorsokat magok épségében f. é. martzius 15ö napjáig Budára a' főhg-i pénztárba küldeni sziveskedjenek, mivel a' kün maradandó, 's meg nem térített sorsjegyek teljesen érvénytelenek lesznek. Budán 1844ki febr. 5kén tartott közös ülésbül. Külkey Henrik egyesületi titoknak.

Oppositio.

II.

Legutolsó cikkemet — miután természetesnek állítam azon elmezavart, melyhez képest a' nagyobb szám oppositiot, haladást, liberalismust, hazai hűséget synonymumnak tart — azzal végzém be, hogy, jóllehet nem akartam, de el nem kerülhetém, tán senki újabb idökben több anyagot a' pártok hiányos definitiójához nem szolgáltatott mint én, 's hogy e' szerint használna szinte személyem, mennyi csak használhat, az érintett hiányos definitiók minélelőbbi 's czélszerűbb rectificatiójához. Haszna söt elkerülhetlen szükség ezen műtételnek, ha eleinte félreértetnek 's ekkép visszatetszenék is, elvégre bizonyosnak fog mutatkozni, feltéve, hogy „valósággal köz hazai 's nem privat személyes haladási vágy azon czél, mely a' keblek többségében rejlik, 's hogy „jobb definitiói kísérletemben, kellő világosságot terjesztöleg, eljárni elég szerencsém is leend.”

A' többség, mint a' jelen tárgyalás folytában érintém, annyira megszokta rég idö óta vérünk 's alkotványunk tekintetében minden üdvöst az ellenzék részé-

rül várni, hogy az ellenzék par excellence még mai idökben is ugy szólván minden hazai erények egyedüli kuforrásának mutatkozik felfogásában. 'S miután most szünetlenül hallja a' szabadelműséget, a' haladási vágyat, mint különös erényeket dicsértetni, nincs természetesb, mint az, hogy ezen erényeket is nézete szerint a' hazai erények egyedüli kuforrásából, t. i. az oppositibul véli kibuzoghatóknak; miszerint aztán minden más nézet, minden más irány felette gyanus söt egyenesen hazaárulási színben mutatkozik előtte, atul pedig, mint például tölem, ki egyenesen megvallja, hogy ö' e' pillanatban nem tartozik az oppositiohoz, borzadó bámulattal fordul el, 's kész ö' sujtani, mint engem is bizonyosan még erősebben sujtana mint ugy is sujt, ha, mint mondja, politikai életem egy részében, mikor még „ember,“ azaz „Oppositio tagja“ voltam, nem tettem volna némi szolgálatokat a' honnak. Miszerint hozzám vonzó kedélye nem is egyéb, mint ollyféle kimélet, mint a' millyennel elasszonyosodott aggkatonák iránt viseltetni szoktunk, kiknek megbocsátunk, habár toties quoties szaladásnak indulnak is ezental, minthogy életük egy korában néha meglehetősen vitézkedtenek!

Legyen ennélfogva szabad, miután ezen elmezavarhoz, vagy jobban mondva — mert azelőtt valóban nem volt alaptalan — ezen felfogás jobb kifejtése ellen újabb idökben tán senki sem szolgáltatott több anyagot mint én, csekély személyemre hivatkozva, egy kissé boncolás alá vennem a' szönyegen levő csaleszmet, 's egy uttal kimutatnom, hogy mind addig, míg a' pártok definitiójával némileg tisztában 's jobb rendben nem leendünk, alig, vagy csak véletlenül 's vajmi nyomorultan és kis szabásokként fogunk, ha fogunk, a' gyakorlati élet mezején haladhatni.

Czélom egyébiránt — közbevetöleg legyen mondva — korántsem személyem mentése, 's még sokkal kevesebbé a' mai oppositio becsümlése. Mit előre bocsátok. Mert hiszen személyemet illetöleg felette közönyös, legalább a' hazára nézve, így vagy úgy vélekedik-e rólam a' nagy szám, minthogy ezental legjobb esetben sem lehet hatásom több oknál fogva igen nagy; az oppositiot tekintve ellenben nem állom ezennel kimondani, hogy jóllehet az ugy nevezett conservativ pártban igen számos legtisztább kedélyü 's legmélyebb felfogásu hazafit van szerencsém tiszteelni, azért mindent mindenben véve, tán még is több egyed van az oppositioi pártban, kit hazafi lelkület 's értelmi súly egyiránt ékesit, 's mi mindenben tán csak azért nem mutatkozik gyakorlatilag, mert e' párt tulzóji olly sokszor kényszeritik tulságra legméltányosb legmélyebb felfogásu párhiveiket. 'S e' szerint minden, mit ez uttal elérni „akarok“ vagy legalább „ohajtók“ „abbul áll, hogy ujjaalakulásunk mesterségét illetöleg, a' mennyire én fogtam fel annak philosophiáját, néhány sort ez alkalommal is hozzak szönyegre.

Politikai felléptem nyavalyás álmából erősen felriasztá a' magyart. 'S miután vastag ecsettel festém az alatta tátongó mélységet, melybe okvetlen el fogna sülyedni, ha nem haladna 's pedig szaporán nem haladna, iszonyatában ugy meghallá jobb része a' haladás kürtöt, mikép igazi öröm volt látni, mint ügyekezett elsülyedéstül menekedni a' többség.

Haladás 's pedig nemzeti és alkotványos, csak-hogy a' régi Tomory 's később hajporos és Verböczy-félénél egy kissé nemesebb, liberalisabb 's nagyobb szabásu haladás volt jelszavam. 'S ezt annyira inyére találta, hála az ég! sok magyar — hála az ég! mondom, mert ha ezt nem így találta volna, már alkalmasint örökre eldült vala fölöttünk az ujjaszülethetési koczka — hogy némileg csekély személyemmel lett összeszöve az újabb magyar politikai reformatio eszméje, és én igen sok által, bár akartam bár nem, minden protestatiom daczára pártvezérként tiszteltetém.

Állásom azonban ez idöközben, mellyrül szólok, oppositio volt, 's pedig a' régi latán lamentatióknál elvégre magyar, 's én legalább azt hiszem, egy kissé élénkebb 's mulatságosb oppositio. Ámde miért volt állásom oppositio? Tán azért, hogy opponáljak, 's mint sok nyomorult tán saját pulya lelke után itélve még ma is hiszi, boszúbul, mikép a' kormány eljárását nehezítem, mert kapitányságban hagyott rozsdásodni, míg

vajmi sok puskaort sem nem szagolt, sem fel nem talált hadnagyoecska parancsnokommá vált? Nem nem! Ez utolsó ugyan nem jól eselt, megvallom, mert nem kellemes még némi didbáb mögött is vesztegleni, ámde nálam nem egy derekabb csak ugy járt mint én, 's ekkép nincs panasom; 's hogy én e' szerint kislelkü boszúbul léptem volna fel ellenzéként, azt szintugy tagadom, mint azt sem ismérhetem soha is el, mikép az oppositio szerepet csak hű dicsvágy végett választottam volna magamnak. Hazánk mostoha állapotja azon sovárgás mellett, azt, mennyire csak birom, szolgálni, valóban igen is tisztán feküdt előttem, mintsem hogy alacsony szenvedély vagy hű negéd bármikor is elcsábithatót volna, annak ugy is eléggé problematicus létét még inkább egybezavarni. És ezt diplomatische be tudom bizonyítani.

En oppositio-tagként egyedül azért léptem fel, mert véletlen, vagy jobban mondva: bevett systema szerint azon idöben, mikor politikai pályámat megkezdém, annyi sebbel vala megrakva nemzetiség és alkotvány, 'se' fölött olly kevés hihetőség mutatkozott nemzeties és alkotványos haladásra, de e' helyett mindenbül kiviláglott a' legelhatározottabb 's következetesb egybeolvasztási 's centralisatioi nisis, hogy én — tisztelet becület de igazság is — még ma sem foghatom csekély eszemmel igen fel, miként lehetett azon idökben politikai pályán magyarnak ellenzék in kívül más szerepet választania.

Igen, én egyedül ezen okbul léptem fel ellenzéki tagként a' politikai pályára. Mihez, bármilly különösnék látszassék is ezen állítás, még azt ragasztom, hogy éppen nem szivesen, söt egyenesen hajlamom ellen 's nem csekély búbánattal léptem fel e' tulajdonban, t. i. ellenzékiben. 'S pedig mert soha nem voltam negatio embere, de e' helyett inkább érzettem magamban vágyat bármilly kis, teremtéshez, ha így lehetne mondani, egy egy mákszemmel járulni; 's e' szerint felette busultam, hogy hajlamom ellen a' negatio mezejére valék állni kénytelen, 's ha meggondolám, mikép illy szerepválasztásra, nemzetiséget és alkotványt megnevező bántalmaktul véde, éppen mindenben annyira hátramaradt anyaföldünk határai közt volnék elitélve, hol az újreteremtésnek egy tengere is alig pótolhatná ki a' mult idök 's a' leélt korok elmulasztást 's büneit, akkor valóban kimondhatlan gyötrelmek közt vértett szívem.

Alkotni, nemzetileg, alkotványilag alkotni, ez volt és ez lesz mindig lelkeim vágya, 's nem, nehezíteni, akadályozni söt rombolni.

Mi tehát természetesb söt következetesb, mint az hogy én, ki nem áldozom a' romistennek, de tehetségemhez képest alkotáshoz sovárgok járulni, olly arányban közelíték a' kormányhoz, mint a' millyenben a' kormány közelite alkotványhoz, nemzetiséghez? Én azt hiszem, semmi nem természetesb, és szilárdabbul következetesb.

'S im ez egyszerű feloldása azon sok előtt annyira érthetetlen 's olly igen botrányos rejtélynek, melyhez képest én azon arányban közelíték a' kormányhoz, a' nélkül hogy azért már éppen belé szerettem volna, mint a' millyenben közelite a' kormány viszont nemzetiséghez és alkotványhoz, míg elvégre megszüntem oppositio tagja lenni, vagy szabatosabban mondva: felüggesztém oppositioimat, míg erre tán ismét szükség lenne, mitül azonban mentsem meg az egek ura, mert csak „haladás adhat vérünknek életet és erőt,“ alkotványos, nemzeties kormány nélkül azonban, ha t. i. ismét kétségbeesési védelemállásba lököttnék vissza, bizony csak nyomorultan fognánk haladhatni.

Egek ura! nem világos-e ez?

És most kérdem a' hazát Európa színe előtt:

„Közelített-e a' kormány nemzetiséghez és alkotványhoz?”

'S valljon:

„Lehet-e kormány hajlama 's kézfogása nélkül biztosan és derekasan haladnunk?”

Mire, ha az igazság képébe nem akarunk állítani valótlan, kénytelenül azt kell válaszolnunk, hogy mai állása kormányunknak átellenünkben ahhoz mérve, melyhez képest hosszú századokig félreértette 's megnevezőleg busitá hű népét, valódi tavasz! Ha tán még egy kissé hideg és fejletlen is.

'S ha e' kettő igaz, a' mit nem tagadhatni, hogy t. i. mind nemzetiség mind alkotmány dolgában ugyancsak jó lépést közelite hozzánk a' kormány, 's hogy kormányi hajlam és kézfogás nélkül mai világban sehol, 's ekkép tökéletes felforgatás nélkül — és illyest kívánhatna-e hü hazafi? — nagyobb szabásokban és szakadatlanul Magyarországon sem haladhatni: akkor — és ebből nincs kibujás — az igazi haladó, az t. i. ki nem egyedül szájjal, vagy maga drágalatos személyére nézve szeret haladni népszerűségben, pünköszi királyságban 's efféle hazai nagy hasznokban (!) és ha nem éri be a' pusztá Revisor és Controlleur szereppel, nem lehet, ugy mint ma áll a' nap, oppositionnak tagja!

'S látom, mint bámul és borzad vissza ezen előtte megfoghatlan állításon honunk nem egy hü fia, ki feleségázott honszerelmében a' magyar oppositiot mint egy becsületi gardát tekinti, melly nélkül nincs üdv Hunniára, minthogy során kül — mint ő gondolja — az egész haza csak P e c s o v i c s, és ki ehez képest mindenkit, bárki legyen is, a' magyarság és alkotmány legkajánabb ellenségének tart, ki az oppositio phalanxát, felfogása szerint feltámadásunk és újjászületésünk ezen egyedüli 's utolsó istápját, megtörni vagy csak meggyengíteni is ügyekeznek.

És ebben van valami, meg kell vallani, mert ha nem létezik valami ragasz, melly minket, divergentiára sőt dissolutióra oly annyira hajlandó magyarokat, némileg összetart, akkor minden lelkületünk daczára bizony nyomorult nép vagyunk.

Nincs is ehez képest — 's értsük valahára egymást — senki is valami ragasznak sine qua nonkénti szükségéről erősebben meggyőződve mint én; mert míg nem áll legalább némi életkérdéseket illetőleg a' magyarnak jobb része egy szívü egy lelkü 's ekkép megtörhetlen phalanxban, mindaddig bizony csak a' vak véletlennek 's játszi szerencsének, mellyeknél nincs ingóbb 's ekkép nyomorultabb sarkalat, fogjuk köszönetelni létünket.

A' különbség köztem, vagy inkább: felfogásom és azok felfogása közt, kik az ellenzéki phalanxhoz kötik a' hon üdvét, azonban csak az, hogy míg ők általján véve az ellenzéki ragasztul várják a' hazafiak egyesülését, addig én — ugy mintma állnak az idők és körülmények, mikor a' passiv, a' tagadó állásbul elvégre ki kell lépniük az élet activ és eselek vő mezéjére, és arra elvégre több biztossággal ki is léphetünk mint bármikor — vagy fogamat nélkülinek vagy egyenesen károsnak tartom az ellenzéki ragaszt. 'S pedig mert annak ex natura rei csak akkor lehet foganatos és üdvös egyeztetői hatása, mikor nemzeti 's alkotmányos bántalmak által védllő állásba helyzetetik a' haza, 's melly ragasz ehez képest — minthogy Ellenzék és Haladás egyenes contradictio — azon arányban válik foganatlanná sőt károsná, mint a' melly arányban nemzeti 's alkotmányos vágásba kezd bicczeni, és abban haladni a' kormány. Honnét aztán természetes, hogy egy kissé nagyobb nemzeti 's alkotmányos kedvezés után tüstént vagy deroutba jő az oppositio, mert hiszen ez által állása csupa anomalia leszen, vagy ha meg nem oszlik, az újhuzás és házsártosságnak oly bonyodalmba keveredik, millyekbe statusbülcesség és őszinte haladási vágy soha nem szokott kelepceztetni, minthogy azokbul nincs menekvés.

Nem a z egyeztető ragasz ellen emelem ennél fogva szavamat, ha az bár ellenzéki volna is, bizony nem, mert volt és lehet haszna, hanem egyedül az ellenzéki ragasznak elégtelenségét kívánom kitüntetni, mellyhez képest az csak nyomtatott állapotra czélserü, de annál foganatlanabb, ha így lehetne mondani: szabadabb lélekzetü időkben! Mit csak az fog tagadhatni, ki előtt nemzeti kifejlésünk de egyetlen egy lapja sem isméretes, mert hiszen annak minden betűje nyilván tanusítja, hogy mi magyarok ha némelykor tudtunk is egyezni, mi azonban csak ritkán sikerült, 's ebben soha nem voltunk nagy mesterek, egyedül akkor egyeztünk némileg, 's mi több: még éber állapotban is, mikor mint József ideje alatt, nyomtak; akkor viszont, midőn nem nyomtak, soha nem tudtunk egyesülni, vagy csak alva, mint egy kis lovagi fellobbanás után, Maria Theresia idejében. Ugy hogy ha az ellenzéki kivül más egyeztetői ragaszt nem tudunk feltalálni, melly minket haladási és leggyorsabb haladási időkben is egy lelkes és megtörhetlen phalanxba szorít: akkor valóban problema marad ránk magyarokra nézve, in ultima analysi: valljon mi jobb 's mi nagyobb szerenese: nemzetiség és alkotmány elleni pangó, vagy nemzetiség és alkotmány melletti haladó kormány-e? 'S ugyanis: mert az első eset mostohaságát némileg kipótólná az egybedögönyözött ellenzéki phalanx együttartása, midőn

a' kedvező másik eset becsét viszont az szállitná le szinte fagypontra, hogy nem bírván egyeztetői ragaszszal, előmeneti körülményekben is, ugy mint eddig, vagy elágoznánk, vagy elalunnánk!

Előmeneteli ragasz is kell tehát, mikép ne csak boldogtalan védelmi időkben, mikor nyomatunk, de a' haladás boldog napjaiban is, mikor törekvésinket pártolja vagy legalább nem akadályozza a' kormány, egy lelket egy testet képezzen a' magyar faj virága.

Miket egybevonván, csak vak vagy igazságtalan lesz képes rám fogni:

Mintha én boldogabb időkben az oppositiónak tökéletes megszüntét tartanám szükségesnek; vagy

Mintha én mostoha időkben a' lehető legszilárdabb oppositio kellékét 's helyes voltát akarnám kérdésbe venni; vagy

Mintha én, jelen körülményink között, mert nemzetiséghez és alkotványhoz hajlamot mutat a' kormány, azért az oppositio mai tagjaitul servilismust 's ezzel járó hízkelvést, szembehunyást, elalvást, vagy éppen általános térd-fejhajtást, sőt kézcsokolást követelnék.

Valóban csak az, kinek feje vagy keble nincs tisztában, foghat illyeseket az előadottakhoz képest rám.

'S ugyanis: én oppositio nélkül, bármilyl őszintén forogjon is a' kormány a' nemzetiség 's alkotvány vágásában, alkotványos életet nem képzelhetek, 's mi több, nem átalom ezennel tartalék nélkül kimondani: hogy rossz hazafi az, 's vagy soha nem dobogott szive a' honért őszintén, vagy soha nem bírta felfogni egekbul származott hivatását, ki nem siet bár vagonát bár életét kockázára téve a' legelhatározottabb oppositio zászlója alá, ha létének zománca: alkotvány és nemzetiség fölött veszély tornyosul. Midőn ha valaki — tanubizonyosságul felhívom vérünk Nemlőjét, mellynek oly hosszú idők óta vagyok megtörhetlen híve — bizony én nem ohajtom kisebbitni vagy paralysálni azon nemes tüzet 's azon férfias elszántságot, melly a' mai magyar oppositio oly számos tagjait jellemzi. Valójában nem!

De éppen azért, mert restelem mai még mindig csak lábadozó mibenlétünkben esekély erőnk iránytalan 's hiábavaló tékozlását, 's mert — mint már tizen-négy év előtt irtam — nem helyeselhetem az ellenzéki bonczkésnek favágásra való használatát, mivel így kelendő műtételre nem marad éle; 's éppen azért, mert hazánk oly sok derék fiának és annyi szép reményeinek hatását lehető legtágabb 's leggyümölcsözőbb körökben ohajtanám élvezni, éppen mind ezekért vérzik keblem, hogy egy hiányosan definiált eszme miatt annyi gyönyörű kedély, melly vajmi szép és egészen új életet bírna lövelni nemzetünkbe, kisszerű negatiók közt fecsérli el idejét, fecsérli el erejét, 's maga magával szünetlenül ellentétbe jövé — mert bárki mit mond: ellenzék és teremtés nem fér össze ugyanazon egy officinában — nemesak kellőleg nem mozdítja elő alkotványunk és nemzetiségünk kifejtését, de oly sokszori valóban üstökni oda huzott akadékossga által — minthogy ellenzéki szerepébül ki nem akar esni, valódi ellenzésre pedig nem talál okot — még gátolja 's nehezíti is.

Legyen oppositio mindig, 's pedig nemzeti és alkotmányos bántalmak ellen az egész haza, csakhogy Istenért oly időkben, mikor a' kormány is jogszerűleg haladni akar, vagy tökéletes passivitásba teszi magát, a' hazának legjobb tehetsége, legjobb ereje, pusztá negatiókra 's kisszerű újhuzásokra ne fordítottassék.

E' néhány utolsó sorban pontosul össze az én politikám. Igen e' néhány sorban, mert vérünket elpusztulástul megmenteni, még koránsem elégti ki lellem szomját, nem nem, mert még kérdés, mi jobb: tengés-e vagy halál; de én vérünk felvirágzása után is sovágok lellem ereje szerint, 's ekkép bármilyl vészteljesen kelljen is megvívnom zsarnoki hatalmakkal, bár gázoljon hírnevemben, sőt oltsa életemet ki a' fellázadt sokadalom vad dühe, míg élek 's inaim bírnak, mindent elköve'ek, hogy vérem, ha tán későn, egykor még is felvirágozzék, 's így a' magyar is díszhelyt foglalván az alkotó nemzetek koszorujában, megfeleljen egykor az emberiség nagy hivatásának, melly nem pusztítás, de teremtés.

'S félre minden szerénységgel, érzem lellem legmélyiben, csak illy felfogás 's a' körülmények illyféle használata — t. i. legtántorithatlanabb oppositio ha kell, 's viszont a' kormánynak lehető legezédirányosb utilisálása — emelheti vérünket oda, hova életerőnkhez képest emelkednünk lehet 's ekkép emelkednünk kell.

És most visszatérve azon állításhoz, hogy újabb időkben tán senki nem szolgáltatott azon értelemzavar-

hoz több anyagot, mint én, mellyhez képest még ma is legtöbb előtt liberalismus, haladás, hazai hűség és oppositio csak egyet jelent, azt vagyok felvilágosításul adni bátor, hogy újabb időkben tán senki nem volt oly szerencsés, némi szembeütlőbb vállalatoknak impulst és életet adni, mint én, honnét aztán, mert opponáltam, de egy uttal némeiket ki is állítottam, felette sok politicus, 's kivált az eröltetők és daczolók osztálya bona fide azt hitte, hogy a' haladás csak az oppositio velteti eredetét, sőt ha azt innen nem veszi, némileg elvesztí báját; milly nézetét azért sejttem, mert — közbevetőleg legyen mondva — százsorta jobban tetszett neki ellenzékem, mint tetszett volna hangyámunkám, a' minthogy az elsőben nemesak utánzott, de nagy vitézül hátra is hagyott, a' másodikat ellenben néhány kivétellel nem igen osztá, de nagy bölcsen rám hagyá.

Ámde mik azok, miket kiállítottam, 's mik nevet hordák, mi nem egy, mert jóakaróim (!) egy időben, bármikép protestáltam volna is ellene, mindent, mi szemükbe ötlött, nekem tulajdonítanak; kérdem mik ezek? Minden tétova nélkül merem állítani, nem egyebek, mint valódi miserabilitások, ahhoz képest, miket alkotványos nemzetnek, melly alkotványával élni is tud, és nemesak pangani vagy legfeljebb paradirozni, elvégre hovahamarább kiteremteni legelhárithatlanabb kötelessége volna. Igen, aránylag nem egyebek mint igazi miserabilitások, még a' pesti hidat sem véve ki, mert mi e g y híd oly országra nézve mint Hunnia, 's miken ekkép csak az bámulhat, ki a' hazai törpeségekhez szokva nem bír elég tág látókörrel, nemzeti nagyságot felfogni, 's nem sejtí, mennyit és milly nagyokat vihet végbe időkünti ellenzés által el nem fecsérlet de haladásra okszerintileg egybeponosított alkotványos erő!

'S ha most kérí tőlem az olvasó, hogy valljon mellyik tehát azon ragasz, melly által hazámfiat egyestíve ohajtanám látni, annak azt felelem:

F ő l e v i l e g, minden irigység (!!!), mellékes czél (???) 's bármilyl csábón (!!!) tulemelkedett hazai hűség.

K ö r ü l m é n y i n k h e z a l k a l m a z v a, magyarság, alkotvány, tolerantia, szabadelműség 's lehető legsebesb progressio.

A r n y é k l a t i l a g elvégre, ugy mint például Angliában, tory vagy whig — — — megvallom erre, noha az eszme tiszta, még nem találtam kitélt, mellyel beérném. Azonban fogok keresni. 'S ám keressek azok is, rokon hajlammal felszólitom őket, kiket ezen elemzés által tán némileg meggyőzni szerencsém vala, hogy valamint kormány pártolása vagy ellenzése, 's ekkép kormányzat vagy ellenzék, csak alárendelt 's ugy szólván változható fogalom és factor, ugy szükséges a' fő és változhatlan fogalmakra és factorokra is kellő definitiókat határozni. Szükséges ez pedig az előadottakon kivül még azért is, mihez képest a' következetesség értelmével elvégre tisztába jöjjünk. Mert mindaddig, míg annak homlokára fűzi a' következetesség koronáját a' közvélemény, ki minden kormányt pártol és annak minden lépésit helyesli, vagy viszont annak halántéki körül, ki minden kormánynak opponál 's annak minden lépéseit gátolja, akkor ugyan kérdem, hol leli elismerését a' politikai bölcsesség, a' polgári erény, a' hazai hűség? Gr. Széchenyi István.

Országgyűlési közlemény.

További részletei a' főrendi táblán a' turopolyai sérelem ügyében folyt vitatkozásoknak: Z-i püspök ő nmlga beszédének második részében őnszemélye igazolására fordította egész figyelmét 's én részemről sokkal inkább méltánylom a' tisztelt püspök ur állása nehézségét, semhogy ezen önvédelmet roszalán, viszzagondolván arra, hogy midőn Horvátország egyházi és világi kormányát átvéve, azon ország tökéletes nyugalomban volt, hogy azon nyugalom most megszünt, meggyőződve arról, hogy ő ez állapot előidézésére nézve ártatlan, 's látva, hogy mégis annyi által vá d o l t a t i k, mondom én méltánylom ő nmlgának fájdalmit 's azért habár tán kívántam volna, hogy ő nmlga kevesebb keserűséggel élt volt előadásában, mégsem akarok ellene nyilatkozni. Egy van. mit ő nmlga előadására megjegyezni bátor vagyok, 's ez abban áll: hogy valamint ő nmlgának minden esetre roszul eshetett midőn magát ártatlanul vádakkal illetette látta főképp oly helyen, hol jelen nem volt, 's azért nem igazolhatja magát: épen oly fájdalmasan esik azoknak kik távol vannak és nagy mlgától megtámadtattak. Ha ő exc. valóságos bűnről vádoltatott valaki által, nmlgodnak, mint minden ártatlanul megtámadottnak nyitva álland a' bíró előtti panasz 's nem kelle visszatörlesül u-

gyanához nyulni, mit nmlgod magára nézve fájdalmasan tapasztalt. Egyébiránt elhagyva ezen tárgyat és mindent, mi személyes, püspök ur ő nmlga azon tanácsát követem, hogy okokra okokkal kell felelni, nem bárdolatlan kifakadásokkal 's azért tisztán a' tárgyhoz szorítkozom. Midőn a' m. föRR. a' t. Rknek a' turmezei sérelem iránt átküldött felirás j a v a s l a t u k a t visszautasították, két rendbeli indokból indultak ki a' m. föRR., első ok az volt, hogy az egész tárgy nem a' törvényhozáshoz tartozik, második, hogy a' t. RR. kívánságait oly tényekre 's jogkövetelésekre alapítják, mellyek kellőleg bebizonyítva nincsenek. Itt fekszik az egész kérdés, ha a' m. föRR-nek ezen okaik nem állnak, miután én teljesen meg vagyok győződve, hogy üzenetjökben a' legjobb okokat adták elő, mellyek az üzenet visszautasítására szolgálhattak, ha mondom a' m. föRR. ezen okai nem állnak, sokkal inkább tiszteltem a' m. főrendi tábla többségét, hogy sem hinném, miszerint előbbi határozatához ezentul is ragaszkodni akar. Fölveszem tehát a' két okot, jelesen az első t. i. mennyiben tartozott ezen egész tárgy a' törvényhozás köréhez vagy nem? a' t u r m e z e i eset két szempontból tekinthető, 1) mint petitionalis, 2) mint verificationalis kérdés. Ha a' turmezei eset, vagy mint petitionalis, vagy mint verificationalis kérdés vagy mint mindkettő, a' törvényhozás köréhez tartozik, kérdésen kívül a' m. föRR. első oka elveszti erejét. Nem akarok a' petitionalis jog létezésire nézve bővebb fejtegetésbe bocsátkozni. En a' petitionalis jogot minden alkotmányos n e m z e t természetes jogai közé számítom oly annyira, hogy ha a' magyar alkotmányos életben mindeddig nem lett volna is eset, hol valaki a' petitionalis jogot használta, maga a' dolog fogalma oda vezetne engem, hogy a' petitionalis jog létezésén egy általában néve ne kételkedjem. Miután azonban itt van a' közép-szólnoki és más e s e t, h o l a' petitionalis jog csakugyan gyakoroltatott egyes egyedek által, és a' törvényhozás egyes főkép törvényhatóságok által beadott petíciók iránt intézkedéseket is tőn, a' petitionalis jog létezéséről még a' l e t e z ő szokás tekintetéből sem lehet kérdés. Más kérdés a' verificationalis kérdés, mert a' turmezei eset 1) mint petitionalis, 2) mint verificationalis kérdés tekintendő. Nincs e' világban alkotmányos nemzet, hol a' törvényhozásnak verificationalis jogát be kellene bizonyítani, de m i u t á n Magyarországon mindazokra nézve, mellyek az alkotmányos életet közelebbről érdeklik, fölülte nagy scepticismus létezik, engedjék meg a' m. föRR., hogy a' létező alkotmányos szokásból ezen verificationalis jognak alsó tábla általi gyakorlatát megmutassam. A z o n kérdésre: vajjon az alsó tábla bír-e ezen joggal vagy nem? legyen szabad két más kérdéssel felelni, t. i. 1) az olly követ, ki valamely törvényhatóság által ugyan de minden törv. formák megszegtével küldetett országgyűlésre, habár credentialist mutat is elő, tekinthetik-e azon t. hatóság követének, mellynek credentialisát előmutatja? A' második kérdés: vajjon azon esetben, ha valamely t. hatóság követet éppen nem küld: ki teszi az indítványt olly megyének pörbe idéztetése iránt? Ha a' m. föRR. v e l e m egyértelemben azt hiszik, hogy az olly követ, ki a' törv. formák megszegtével küldetett országgyűlésre, követnek nem t e k i n t e t h e t i k, h a 2 o r a' m. föRR. tapasztalásból tudják, hogy azon esetben, ha egy t. hatóság követet nem küld, az alsó tábla teszindítványt pörbe idéztetésére nézve: a' m. föRR. nem lehetnek kétségben arra nézve, hogy a' verificationalis kérdés csakugyan mindenkor az alsó táblához 's így a' t. hozás teendői közé tartozik. 'S kérdem: hogy is lehet ez másképp? ha a' verificationalis kérdés nem tartozik a' t. hozás köréhez, egyet kell állítani a' kettő közül, vagy hogy a' magyar követnek verificatio-óra éppen szüksége nincsen, vagy hogy a' követi verificatio a' kormányt illeti. Ha az első mondják a' m. föRR. akkor Magyarországon, minden t. hatóságban felszólítatik minden párt, mikép bármely excessus által legyen az, hogy kijelöltje az országgyűlésre küldje 's akármilyen módon kicsikart credentialissal l á s s a e l, miután a' credentialis egyszer elő van mutatva, a' követség törvényességéről többé kétség nem lehet; ha pedig a' másikat mondják, t. i. hogy a' kormányhoz tartozik a' verificationalis kérdés eldöntése, a' m. föRR. egy szónak kimondásával a' t. hozó test függetlenségét megsemmisítik. Miután tehát felfogásom szerint a' követi verificatio-nak valakire csak kell b i z v a l e n n i, miután azt a' kormányra bizni nem lehet, nem lehet azt bizni másra, mint a' törv. hozó testre, 's így a' turmezei eset, mint valóságos verificationalis eset, sem tartozhatik máshová, mint a' törv. hozás hatásköréhez. Említkez ellen, mostmintsokszor mondatott, consuetudinarius országban é l ü n k, a' szokást. Magyarországon a' szokás igen sokféle, és itt 1) kérdem, vajjon nem emlékeznek-e a' m. föRR. egy esetre, melly az 1832ki országgyűlést igen elfoglalta?

akkor két törv. hatóságnak nagy bizodalma levén egy férfi iránt, két t. hatóság, jelesen Heves és Torna. m. ugyanazon egy egyedet választá követének, a' követ megjelent az országgyűlésen 's két megyének credentialisát hozván magával azon követeléssel lépett fel, hogy ő két megye küldöttének tekintessék, 's ugyan m. föRR. ki volt az, ki elhatározta, hogy ezen két törv. hatóság által választott egyed csak egynek követe, ki volt az, ki azon két törv. hatóság közül k i j e l ö l t e az egyiket, t. i. Torna megyét, ki volt más, mint a' t. hozás? Ha tehát a' t. hozás az 1832ki országgyűlés alatt ezen kérdésről, mellyet senki másnak mint verificationalis kérdésnek nem vehet, határozott, ha akkor senki a' t. Rdek ezen jogát kétségbe nem vonta, vajjon milly oknál fogva mondhatjuk, hogy a' turmezei eset, a' mennyiben az szinte verificationalis kérdést foglal magában, a' t. hozás köréhez nem tartozik? De mellözve ezen kérdés további fejtegetését, nézzünk egy más ellenvetést, melly ez ügy országgyűlési tárgyalása ellen szinte a' szokás tekintetéből tételik. Mondatott némellyek által, hogy „tagadni nem lehet, mikép Magyarországon igen sok contestált választás történt, miszerint fájdalom! kivált utolsó időkben tán nevezni is lehetne olly megyéket, hol a' választás törvényessége iránt mindenféle okok hoztak elő; már azok, kik ez esetben a' t. RR. üzenetét pártolva, a' zágrábi választás tényességének taglalásába bocsátkoznak, miért nem teszik szinte azt a' magyar megyék választásánál, mellyek törvényességre nézve kétség létezik? Ez ellenvetés tükéletesen állana, ha a' zágrábi követválasztás 's egyes törv. hatóságok követválasztása közti hasonlatot lehetne felhozni támogatásul, ámde a' kettő közt legkisebb hasonlatosság sincsen. A' magyar t. hatóság, melly követet küld és ezt törvénytelen módon, minden nap, minden órában, mint testület ismét összejöhét és követét visszahíthatja, 's e' szerint az elkövetett hibát egészen helyreállíthatja. Horvátországban ellenben ez nem történhetik; itt a' követ egyszer megválasztatván és utasítással ellátatván, legyen választása bármily törvénytelen, megmarad az egész országgyűlés alatt. Horvátország követére nézve tehát a' verificationalis kérdés eldöntését a' törvényhatóságok hallgató megegyezésére, mint Magyarországon, bizni nem lehet. Midőn tehát a' t. RR. üzenetjökben mást nem kívánnak, mint hogy Horvátországban tartományi közgyűlés tartassék, nem kívánnak mást, mint hogy H. ország rendei ugyanazon állapotba tétessenek, mellyben a' magyar megyék szüntelen léteznek, t. i. hogy nyilatkoztathassák ki magokat arra nézve, vajjon követeiket törvényesen választott követeknek tartják-e vagy sem? Ennyit a' kérdés azon oldalára nézve: mennyiben tartozik e' tárgy mint petitio és a' verificationalis kérdés egy része a' t. hozás teendői közé, mire nézve én tisztán kimondom, hogy teljes meggyőződésem szerint a' turmezei eset a' t. hozás teendői közé tartozik. Átmegeg most a' másikra, t. i. arra, mennyiben alapszik a' t. RR. kívánata olly tényeken 's jogköveteléseken, mellyek kellőleg bebizonyítva nincsenek. 1) Megvallom, midőn a' m. föRR. ezen üzenetét olvasám, — mert midőn ezen tárgy először felkerült, nem voltam szerencsés jelen lehetni — midőn a' m. föRR. üzenetében azt olvasám, hogy némelly tények kellőleg bebizonyítva nincsenek, nem egészen foghattam fel a' mélt. föRR. gondolatját. Az egész esetben felfogásom szerint csak két kérdés van, mellyet ténykérdésnek nevezhetünk. Első, hogy bán ő nm. eloszlátván az országgyűlést, azt 24 óra mulva ismét összehitta, ez az 1. tény; a' 2ik, hogy ez által ollyanok, kik abban részt venni akartak, a' 24 órával később tartott gyűlésben részt nem vehettek; ez a' 2dik tény 's felfogásom szerint e' két tényen nem kétkedhetik senki. Mert mi a' tények elsejéi illeti, t. i. hogy a' gyűlés eloszlátott 's 24 óra mulva ismét összehivatott, pedig úgy, hogy ezt igen kevesen láthatták előre, azt a' naplóból jelesen a' belgrádi püspök és auránai perjel S. J. urnak ezen szavaiból látom „ezen rögtöni változáson mindenki csudálkozott, minnek okát én a' kutfőből ugyan nem merítettem, fölteszem mégis, hogy excad ezen dolog fölött aludt, mikép az okos emberek minden nagyszerű föltétel mellett, mint mondani szokták, előbb mintsem azt végrehajtani szokták, aludni szoktak, végre azon határozatra jött, hogy gyűlés tartassék 'stb.“ Hogy ezen gyűlés feloszlott, arról nem kételkedik senki, hogy ezen gyűlés 24 óra mulva ismét visszahivatott, szinte nem kétkedik senki, hogy pedig ez ujjolag és rögtöni összehívás minden embert így a' turmezei, valamint más köznemeseket igen váratlanul lepett meg, nagyon hihető, ha maga a' belgrádi püspök ur is olly annyira csodálkozott, midőn egyszerre hallotta: hogy bán ő nmlga ülést tartott. Az első tényre nézve tehát a' m. föRRnek kétségek nem lehet. A' másik tény, mint mondtam az, hogy ezen feloszlátás

és rögtöni összehívás által sokan, kik arra fel valának jogosítva, vagy legalább részt akartak venni a' közönséges gyűlésben, ebben részt nem vehettek. És e' tény az, mellyen tán némellyek kétkednének, 's így jelesen a' zágrábi püspök ő nmlga ezen tény ezáfolására ezt mondja: „de az sem áll, hogy többé meg nem jelenhettek az eltávoztak, hiszen 24 órával eleve tudatott az ülés tartása, a' turmezeiek kényelmesen megjelenhettek volna más napra, valamint asszonyaik majd csak minden nap meg szoktak jelenni a' zágrábi piaczon, pedig jó korán, noha csak az nap indulnak a' városba egy órára fekvő lakásaikból“ 's így azt mondá püspök ur ő nm., hogy a' turmezei nemesek ez által nem voltak kizárva a' részvételtől; de kérdem püspök ur ő nmlgától: vajjon a' távolság azon egytlen akadály-e, melly az embert az üléstől távol tartja? 's miután püspök ur ő nm. hat sokkal később a' naplóban azt mondja: „ha én lettem volna kutféje a' dolognak, valóban nem tagadnám, sőt dicőségnek tartanám, hogy agyamban termett azon gondolat, mellynek teljesítése az egybegyűlt RRket sőt az egész várost, de még magokat a' turmezei nemeseket is a' fenyegető veszélytől megmentette; mondom magokat a' turmezei nemeseket is, mert valóban ők köszönhetik bán ő excjának 's az egybegyűlt orsz. RR. bölcsességének, hogy így ütött ki a' dolog; mert ha első nap tartatik a' gyűlés: valóban nem tudom hány turmezei nemes fogott megmenekülhetni az ellenük olly annyira felbőszült városból. Már kérdem, megengedve, hogy a' turmezei nemesek csak félórányi távolságra l a k n a k a' várostól: megengedve, hogy a' város kapuja mellett kezdődik a' turmezei föld, de ha ő nm. véleménye szerint a' turmezei nemesek olly veszélyben forogtak, lehet-e mondani, hogy a' gyűlésben részt vehettek? Ez hát a' 2dik tény. Ezen tények iránt tehát, miután még azok is, kik a' zágrábi események védelmére szólaltak fel mult alkalommal, róluk így szólnak, kétség nem lehet; 's most a' jogkérdésre térek által. E' részben ismét két jogkérdés van. Első, engedjék meg a' m. föRR., hogy igen hosszasan szólok (halljuk!) de ez olly fontos tárgy, mellynél véleményem részletes támogatását kötelességemnek tartom, 's azt hiszem, legjobban elkerülhetünk minden személyességet, ha mentül több okot keresünk, mellyek tán unalmasak valamivel, de nem olly igen keserűek. (Vége köv.)

94dik országos ülés a' m. Főrknél febr. Sán d. u. 1 ór., országbíró ő excl. elölése alatt. Megjelent a' t. KK. küldöttsége a' magyar nyelv és nemzetiség ügyébeni üzenet 's felírásjavaslattal egy főtiszt. szónok terjedelmes kísérő beszéde mellett. Az irományok felolvastattak 's köz iratra utasítottak. Mire egy m. báró emelt szót a' vallás tárgyában már rég óta szerkesztett főrendi viszonzó iránt, mellyet itélőmester ur által a' t. RRnek megküldetni kívánt. A' nm. elnök azt válaszolá, hogy teend eziránt jelentést ő cs. k. Főnségének. Felolvasták ezután még három rendi üzenet, t. i. az Eszék-Vukovár vasuti tárgyban; a' ker. napló kinyomtatásának akadályoztatása tárgyában a' második, 's némelly főtáblai tagoknak országgyűlésre meg nem hivatása ügyében a' 3dik, mellyek szinte köziratra bocsátattak. Meghivatván azután a' t. KK. elegyes ülésre a' következő kegy. k. leirat szokott módon felolvastattott, annak a' t. KK. táblájáni másodszeri felolvastatása végett átadása 's minelőbbi kinyomathatása nm. személynök által kikéretett 's az ülés 1/2 órakor eloszlott. A' t. KK. eltávoztá után még ő Főnsége, Mária Dorotya főhgnő névnapi megtiszteltetésére kinevezett orsz. küldöttség elnöke, tárnok ő exc. diszes eljárásáról tudósítást tőn azon szívemelő hozzáadással, hogy ő fens. kegyes választ hazai nyelven adta elő, mi leghangosb örömkifakadásokkal fogadtaték. A' fenemlített k. k. leirat valamint ezen ünnepélyes szózatok tartalma imez:

Ferdinandus 'sat. Gravi cum resensu intelleximus noviore illum, temerariumque excessum, quem juvenis diaetalis die 1a mensis et anni currentis, in contumeliam Ablegati comitalis Comitatus Szathmariensis Valentini Uray in publica platea, cum manifesta salvi conductus diaetalis violatione patravit. Quum autem hoc, quod libertatem suffragiorum ex mente etiam articulorum 62: 1625, et 7: 1723 contra illorum, qui ad legislativum corpus non spectant, immodestiam, imo et licentiam in tuto collocari velimus, jam benignis Nostris Propositionibus Regiis monuerimus, atque huic legalis vocis publicae libertati debite prospicere, omnimode item membrorum Corporis comitalis securitatis naviter invigilare, ad praecipuas muneris Nostrae Regii partes referamus; pro eo, — quoniam perniciosi, quos novissimis temporibus sub consultationibus publicis ex parte illorum, quibus his sub silentio et cum moderamine ac gravitate solum interesse fas esset,

committit observare erat abusus, quemadmodum nullibi gentium tolerantur, ita patriarum quoque legum spiritui summopere adversi, explendaeque gravi ad legislationem concurrendi missioni internecini plane sint, nefarii vero, qui in diffamationem aliorum iterato jam his sub Comitibus patrati fuerunt ausus non tantum poenalem salvi Conductus diaetalis laesionem involvant, sed qua paci et tranquillitati publicae, personali item et reali securitati infensissimi, in nulla bene ordinata civitate admitti valeant, — quemadmodum per dispositiones circa vindicandum recentissimum illum excessum factas rigori praeeistentium legum satisfaciendum esse confidimus: Ita, Dilectioni et Fidelitatibus Vestris committimus: ut, in quantum ad efficacius adhuc antevortenda et reprimenda similia scandala, uberiori profuturo in modernis jam rerum adjunctis opus esse dignoscatur legis provisione, in cohaerentia etiam declaratae ad calcem benignarum Propositionum Nostrarum Regiarum mentis Nostrae, congruum eatenus ferendae legis projectum Nobis substernatur. Quibus in reliquo etc. Datm in Imp. urbe Nostra Vienna, Austriae, die 6a Febr., anno Domini 1844. Ferdinandus m. p. Antonius Comes Majláth m. p. Ladislaus Szögyényi m. p. Magyarra fordítva: Első Ferdinand, sa't. Nagy visszatetszéssel értettük azon újabb és vakmerő kicsapongást, melyet az országgyűlési ifjuság, folyó év és hónap 1jén Szathmár vgye országgyűlési követe Uray Bálint szegényítésére nyilvános utcán, az országgyűlési védszabadság (salvus conductus) valóságos megsértésével elkövetett. Mivel pedig azt, hogy a szavazatok szabadságát az 1625: 62. és 1723: 7. törvénycikknek értelme szerint is, azoknak illeltenkedése sőt szabadoosága ellen, kik a t. hozó testhez nem tartoznak, biztosságra helyeztetve akarjuk, már kegy. k. előterjesztvényinkben megemlítettük, 's ezen, közzsólás törvényes szabadsága iránt gondoskodni, 's az országgyűlési test tagjainak bátorsága iránt minden módon fölügyelni kir. tisztünk főbb részéhez számítjuk; ehez képest, minthogy azon veszedelmes visszaélések, melyek újabb időkben köztanácskozás alatt azok részéről elkövetetni tapasztaltattak, kiknek ott csak csend-mérséklet 's komolysággal volna szabad jelenlenni, semmiféle nemzetenél nem türetnék, ugyszinte hazai törvényink szellemével is legfőképen ellenkeznek, sőt a t. hozáshoz járulási fontos küldetésre nézve végveszélyesek is; azon gonosz merények pedig, melyek mások meggyalázására ezen országgyűlés alatt már ismételve követettek el, nemcsak az országgyűlési védszabadság büntetésre méltó megsértését foglalják magokban, de mint a' küzbéke és nyugalom, nemkülönben a' személyes és vagyoni biztosság tekintetében is legártalmasbak, semmi jól rendezett országban meg nem engedhetők, valamint bizunk abban, hogy a' legújabban elkövetett kicsapongás iránt tett rendeletek szerint a' főnálló törvények szigorának elég leendő vége: Kedveséged és Hűségteknek meghagyjuk, hogy a' mennyiben hasonló botrányok megelőzése és elfojtása tekintetéből, a' mostani körülmények szerint jövőre bővebb törvényes intézkedés találatnék szükségesnek, összehangzólag kegy. kir. előterjesztvényink végén nyilvánított akarattunkkal, az iránt hozandó czélszerű törv. javaslat terjesztések elönkbe. Kikhez 'sat.

Füns. cs. kir. főhgasszony! Mi az országos Karok és Rendeknek igen szerencsés, mi örömmel teljes küldöttjei vagyunk. Mi azok nevében oly hő tiszteletet 's hálaérzelmeket rebegni, tolmácsolni törekszünk, mely csak szívek mélyiből eredhet, és csak a' magas éretnyek, csak a' fentündöklő hazaszeretnek lehet díja, lehet jutalma. Fenséged Magának a' Magyar Nemzetet igen dicsően, Fenséged örökösön lekötölte, lekötelezte azon forró és határtalan szeretetével, azon gyöngéd 's kitünő vonzalmával, melyet iránta mindenkor és szakadatlanul tanusított. Isten tartsa tehát cs. kir. Fönségedet a' Magyar Nemzet javára, tartsa fens. Övével egyetemben, tartsa, ragyogtassa minél tovább, mind boldogabban! Ezek ömlengő, ezek zajgó szavai a' mi küldöinknek, ezek üszhangzó, ezek dagasztó gerjedelmi tulajdon kebleinknek. Méltóztassék azokat cs. kir. Füns. új évi kívánatink fejében kegyelmesen fogadni, 's minket, 's küldöinket, sőt az egész Nemzetet magasztos, és nagyszerű kegyeivel tovább is ápolni, szerencsésíteni, és boldogítani. Éljen! — az erre adott válasz: köv.

Nagy örömmel fogadom a' kívánatokat, miket, év fordultával, az országos Rendek nevében, e' jeles küldöttség nyilvánít. Azon huszonöt esztendő lefolyta alatt, melyet e' Magyarhonban és lakosai közt éltem, irántam való hajlandóságuknak annyi bizonyosságát tapasztaltam, hogy ezen időt, éltem legboldogabb éveit

közé számítom, és e' hazához változhatlan szeretettel viseltetem. Sziveskedjék tisztelt küldöttség, ezen érzelmimet az ország Rendeknek megvinni, 's őket vonzalmam, valamint a' felől is, mi becses előttem ohaj-tásuk, biztosítani.

96dik országos ülés a' t. RRknél febr. 8dikán d. e. 9 1/2 órakor. Az ülés kezdetével egy városi követ, ki tegnap a' fölríási javaslatnak a' főrendi táblához átvitele végett elnök ö nm. által kinevezett választmányhoz tagul volt kijelölve, felszólt, 's ovását nyilatkozatván a' RReknek minden üzenete ellen addig, míg szavazata rendesen be nem számíttatik, egyszersmind a' választmányhoz kijelöltetéséről leköszönven, ahoz nem járulhatását nyilvánítá, utasításának fölolvastott köv. tartalma szerint: „Azon váratlan esetre pedig, ha hogy a' szavazati jog törvényadta szellemében tovább is megtagadtatnék a' kir. városoktól: e' városi követek azon alkalommal, midőn a' RRek táblájától a' FÖRRhez az első üzenet leszen felküldendő, az üzenet-átviteli küldöttséghez magokat kijelöltetni ne hagyják; illy üzenet ellen ne csak a' RRknél, hanem az első elegyes ülésben is ovást tegyenek; sőt valamint az ellen, ugy a' netalán a' kir. városok tetteles befolyása nélkül távolléőkben hozandó törvények érvénytelensége iránt ellenmondást közbevetvén.“ Figyelmezteté egyébiránt a' követ a' RReket, hogy ezen ovását ne úgy értsék, mintha az a' nemzetiséget, jelesen pedig a' nemzeti nyelvünket tárgyazó üzenetnek elve ellen volna intézve; mert küldöji, bárha honunk végvidékén, Galiciától csak két órányira, csupa szlávok által vannak is körülvéve, nemzetiségünk 's nyelvünk iránt annyira buzognak tettel 's áldozattal is, hogy a' haza közhajtasának megfelelően kívánva, már 1836 óta minden közigazgatási ügyeiket, jegyzőkönyveiket, gazdasági biztosságaikat, jelentéseiket, számadásaikat és esatolványaikat magyarul viszik. Előadására egy városi 's egy megyei követ részéről történt ellenovás 's némi megjegyzés után, a' napi renden levő tárgy fölötti tanácskozást folyamatba tevőleg, előadá elnök ö nmlga a' bekeblézésekről szóló §ok iránti véleményét, 's miután már az olly telkek iránt, melyek a' városi hatóság működését akadályozták, vagy lehetlennítették, rendelkeztek a' KK. és RRek, a' bekeblézésről szóló §okat egészen kihagyandóknak vélte, mint olyanokat, melyek nem a' városi belsejkezeti rendezéshez, hanem a' vagyonszerzési joghoz tartoznak: mit elnök ö nmlga olly széles értelemben, mint a' szerkeztet all, csak azért sem vélt a' városoknak tulajdoníthatni, mert ezek nagy részét jelenleg is adósságok terhelik, illy kecsgetelő jogok pedig még mélyebbre sülyeszthetik, ha közöttük a' szerzési vagy fölbredend; továbbá a' szerzés ezen neme más hatóságok jogai csonkításával jár, mi csak újabb surlódásokat fejleszthet ki. De bevág ezen kérdés a' jus publicum lenyegébe nem kevesbbé, mint a' magányjogba, mert vele az ösiség-eltörlesztés, a' caducitások 's b. kérdése áll kapcsolatban; 's e' részben a' kisajátításról szóló újabb törvények körén tulterjeszkedni nem tanácsos, mely kisajátítási jog más nemzeteknél is csak annyiban állhat, mennyiben a' status céljaival 's a' polgárok vagyonzbiztosítási érdekével nem ellenkezik. Ha egyébiránt a' RRdek, e' sok oldalú kérdést különállólólag ex professo tárgyalni akarják, ám legyen; de annak a' városi rendezet ügyéhez kevertetését 's illy mellesleges eldöntését tanácsosnak czélszerűnek nem látja; mert, a' mondotakon kívül, a' jószágoknak holt kezekre jutását tilalmazó törvényink illymódon egyszerre megrottatnának. Elnök ö nmlga ezen aggodalma 's nézeteiben több megyei követ is osztozott, 's az amortisationalis törvényt föntartani akarólag, a' kérdéses szakaszok kihagyatása mellett nyilatkozott; azonban, noha elnök ö nmlga ismételve figyelmezteté a' RReket, hogy a' főnálló törvényeket tekintetbe véve, minden olly nehézséget tanácsos mellőzni, mely a' rendezéssel összekötte ennek ügyét akadályoztatná, a' többség, 'maradjon' által a' szerkeztet megállapítá. — Olvastattak köv. a' 12. 13. 's b. §§ok. Elnök ö nm. az illető helyeken mindenütt előadá okokkal támogatott véleményét, mely bárha némelyek által pártoltatva, rövid ellennyilatkozatok után, többnyire csak, 'maradjon' hangoztatással mellőztetett. Huzamos vitakozás csak a' városbani letelepülésről szóló 's különösen a' 42. §. fölötti keletkezett. Erre nézve ugyanis több városi 's megyei követ oda nyilatkozott, hogy a' telepedni akaró erre nézve szándékát a' v. kisgyűlésnek bejelenteni tartozzék, továbbá, hogy erkölcsi jó magaviseletéről bizonyítványt mutasson elő, keresetmódja iránt magát igazolni tudja 's magy. nyelvben jártas legyen: ezeket pedig részint nemzetiségünknek a' városokban fejlesztése tekintetéből, részint azért sürgették, nehogy illy önigazolások hiánya esetén

a' városok idegen csavargók 's gonosztevők gyűlhelyeivé legyenek, különösen pedig, hogy a' szomszéd tartományokbeli zsidóság városainkat elne özönölje; mi a' bányavárosok részéről a' honiak ellenében is tiltakozólag hozaték föl. Mindezek ellen nyomban számos m. követ szólalt föl, 's a' confinatio és passualis rendszer eszméjét alkotványunkkal és a' polg. szabadsággal ellenkezőknek vitatván, de sok visszaélésre és taksabeli zsarolásokra is alkalmat nyújtandóknak állítván, a' szerkeztet, ugy, mint van, meghagyatni kívánták. Különös figyelmet ébresztett P. városának előadása, ki városának 10 évről szóló rabstatistikai adatit előterjesztvén, a' rabok számának évenkénti növekedéséből 's 10 év alatti kétszeredéséből bebizonyítá, mikép a' városi követek legnagyobb része által sürgetett főnebbi ovatóságok mellőzhetlenek, ha a' városok nyugalmát biztosítani 's őket tömérdek politialis költségeskedéstől megmenteni akarják. Előadása több czáfolatot 's vizsnczáfolatokat vont maga után; a' szerkeztet azonban változtatás nélkül maradt. A' városi szabályokról szóló 48—54. szakaszokra nézve elnök ö nmlga megjegyzé, mikép a' szabályalkotási jogot azon tul terjeszteni, mint azt Verböczy már kifejezte, nem tanácsos. Intézkedjenek a' KK. és RRek a' jeleu munkálatban mindazokra nézve, miket a' coordination ügyre szükségeseknek találnak, a' többit pedig hagyják a' municipalitási eljárás kifejlesztésére; másképp ollyan baski tartományokféle apró törvények fognak keletkezni, melyek az egyformaság megrottásával mind magányosok ügykezelését, mind a' közigazgatási rendszert csak gátolni 's nehezíteni fogják. Osztotak e' nézetben több megye követei is, a' statutarius jog illymódon megállapítását részint általánosan ellenezvén, részint a' m. gyakorlaton tul terjesztetni nem akarván. A' hallgatag többség szerint azonban a' szerkeztet megmaradt. E' tanácskozás folyamát félbenszakasztá a' felírasi javaslatnak a' FÖRRkekhez átvitelére megbízott választmány eljáratul tett jelentése. Erre vonatkozólag egy megyei követ előterjeszté, mikép a' választmányok káptalan- követei szónoka a' fölríási javaslatnak a' főrendi táblán átnyújtásakor, megbízatásán tul terjeszkedett előadásában; 's hogy az illy szónoklatokból támadható kellemetlenségeknek, mikre korábbi or. gyűléseken is példa volt már, eleje vétessék: oda' kívánta utasíttatni a' választmányi szónokokat, hogy jövődöben lehető legrövidebben adják elő küldetésök czélját. Ez előadást egy más megyei követ nagyfontosságúnak látta, 's indítványozá, hogy jövődöre az írásbeli üzenetek 's egyéb közlendők minden ezerimónia nélkül csupán egy itélőmester által vitessenek át a' főrendi táblához. Az illető káptalankövet — ha megbízatásán tulterjeszkedett volna előadásában, ezt az ügy iránti buzgóságának kívánta tulajdoníttatni. Mind a' mellett is többen szóltak még e' tárgyhöz, és szinte az itélőmester által leendő átvittelt sürgették; egy másodi zben felszólt követ pedig felszóltá elnök ö nmgát, hogy a' kérdéses káptalankövetet többé választmányi szónokul ne nevezze ki. Elnök ö nm. kijelenté, mikép ezen kérdés az országgyűlés rendezésével összefüggésben levén, azt annak idejére lesz czélszerű elhatalasztani, időközben pedig az eddigi szokás mellett maradni, mely szerint elnök ö nmlga ugy is gyakran küldte át eddigelé is az üzenetet a' FÖRRhez kisebbszerű tárgyakra nézve egyedül az itélőmester által; de ezt illy fontos tárgyan nem cselekkette, eddigi szokás szerint a' választmány- kinevezést szóbeli üzenetekre 's nagyobb jelentőségű tárgyakra ezental is föntartja. Ezzel a' kérdés megszűntnek tekintvén, a' vitatkozás alatt volt szakaszok iránt történt néhány nyilatkozat után, a' hallgatag többség szerint a' szerkeztet megmaradt. Ekkor elnök ö nmlga a' RReket a' főrendi teremben elegyes ülésre szólítá föl, onnan visszatérve a' kegy. kir. levél ufolag fölolvastatott 's az ülésnek d. u. 2 1/2 óra tájon vége lön.

97dik országos ülés, febr. 9kén d. e. 9 1/2 órakor egyedül a' t. RRknél. Az ülés megnyíltával egy m. követ a' Részek meg nem jelentük miatt indított perben minélelőbbi itéletozás eszközlése végett szólítá föl elnök ö nmgát; mire ö nmlga válaszul adá, hogy a' kir. tábla, mint itélő bíróság minden sürgetés né kül is eljár maga köteleességében, 's a' bírói függetlenség elvének megtámadása nélkül annak eljárásába nem avatkozhatni. A' megpendített tárgy több felszólatást vont maga után, 's egyik követ nemcsak a' sürgetést látta helyesnek, hanem nyilatkozatá is, hogy a' hozandó itéletet annak idején vizsgálat alá veendi; egy másik pedig a' kir. tábla szándéka felől fejezé ki saját véleményét. Ezekre elnök ö nmlga válaszul adá, mikép a' kir. tábla, mint független bíróság eddig is teljesítette köteleességét, 's ezután is teljesítendi; szándéka pedig nem lehet más,

mint a
subm
más k
a' szo
ügyes
vivője
értele
volt k
az elő
a' kén
után a
szaka
nmlga
pedig
kat;
fejtett
ság e
a' ner
módo
csak
megá
sitást
\$ban
tatás
közbe
lalt,
lassa
intézk
kély
köve
és a'
\$a sz
dök p
egy v
nemo
hane
lyam
adás
olly
ninc
arra
roso
mél
vége
tag r
leg,
bul.
gyar
lik '
egy
ben
elő
don
mell
bul
vetn
ni k
tájo
10d
javn
ben
tasa
fels
targ
és v
esele
rés:
alál
kez
váb
zot
Vég
ad
kü
zat
nyí
kül
zsi
ni
Az
12
üz
sz
ma
23
ve
ga
zn

mint csupán igazság kiszolgáltatás; de míg valamely per submitálva nincs, addig benne ítéletet nem hozhat. Egy más követ úgy magyarázza az első tag felszólaltát, hogy a szorgalmazás nem a királyi táblát, hanem a korona ügyészét illette tulajdonkép, ki e perben a RRek ügyvivője, s így őt szorgalmazhatják is. A sürgetésnek illy értelemben vétele ellen személynök ő nmlgának nem volt kifogása, sőt azt meg is ígerte; s minthogy ebben az előszer felszólalt tag is teljes megnyugvását jelenté, a kérdés magától megszünt. Vizsgálat alá vétettek ezután a kir. városok iránti törvényjavaslat 54dik's többi szakaszai, melyekre, azok tartalmához képest elnök ő nmlga megtette saját észrevételeit, némely követek pedig előadák utasításai szerint módosítási javaslatokat; de minden fogant nélkül. Részletesebb vitatkozás fejtett ki a 71. és 76. §-ról, melyek elseje a bíróság elibe tartozásáról, másika pedig a kereseti adónak a nemesek által is fizetéséről szól. Az első iránt számos módosítási javaslat terjesztették elő, melyek azonban csak részint pártoltatásra találtak, s így a szerkezet megállapított; a második ellen csupán az eltérő utasítású tagok küzdöttek, de szinte sikertelenül. A 72ik §-ban elnök ő nmlga javaslatára néhány szóbeli változtatás történt. Az említett szakaszok fölötti vitatkozás közben egy tag, többszöri sipogatást hallván, felszólalt, hogy a teremben magát sipogattással senki ne mulassa; mely figyelmeztetés következtében elnök ő nm. intézkedést tőn a tettes kitudatása végett. Haladván csekély vagy éppen semmi észrevétel nélkül a munkálat következett szakaszai, a városi községről, idegenekről és a városi képviselő testületről szóló II. rész 89dik §-a számos felszólalásra szolgált anyagul. Benne a zsidók polgárrá lehetése fejezték ki. Ez ellen elsőben is egy alföldi népes magyar kir. város követe szólalt föl, nemcsak küldöinek szigoruan ellenző utasítása szerint, hanem mintegy 3,000 polgár aláírásával erősített folyamodványra is támaszkodva, s adatokban dús előadásával bizonyítá, mikép sem nemzeti viszonyaink nem olly kedvezők, sem népünk szelleme és hajlandósága nincs előkészítve, de maga a zsidóság sincs megérve arra, hogy az polgárjogokkal fölruháztassék a városokban, mire őket a RRek a megyékben szinte nem méltatták. Az éppen érintett folyamodvány tárgyalatás végett kerületi ülésre utasított. Következve számos tag nyilatkozott még ez ügyben, s többnyire ellenzőleg, mind nemzetiségi mind statusharmoniai szempontból. Egyik szónok különösen kiemelte azon körülményt, hogy hazánkban a zsidóság minden inkább, mint magyar, s hogy német lapjainkat legtöbbnyire ők kezelik s ők tartják is fön, míg a magy. lapoknak alig van egy két izraelita előfizetője. Emelkedett azonban ügyökben védelemisszózat is, drámai részletességekkel állítva elő a zsidók állapotának képét, s fő erényökül tulajdonitva, hogy szorgalmasak és legkevesebbé fényűzők, mely utóbbi állításra nézve azonban a követek sorából ellenkező fölkialítások hangzóttak. Több városi követnek ellenző nyilatkozata után, minthogy számos szólni kívánó tag állott, elnök ő nmlga az ülést d. u. 2 óra tájon elosztatta.

98dik országos ülés, egyedül a t. RReknél, febr. 10dikén d. e. 9 1/2 órakor. Ez ülést elnök ő nmlga azon javaslat előterjesztésével nyitá meg, hogy a tegnapi félbenschakasztott kérdés a zsidók polgárjogi felruházatlása ügyében akorra halasztassék el, midőn azoknak felszabaditatlása egész általánosságban önállólag fog tárgyalatni. E javaslatához többen csatlakoztak a m. és városi követek közül; mások azonban, még azon esetre is, ha talán a többség az általános jogokbani részeltetést külön akarná is kidolgoztatni, az elvet legálább kimondatni kívánták; s illy értelemben a szerkezethez ragaszkodva számosan szólaltak fel annak további támogatására, mi közben éles czáfolatok is hangzóttak a tegnapi elsőben felszólalt városi követ ellen. Végre igen sok, válaszokkal s czáfolatokkal vegy. előadás után, melyek közül a jelentekesebbek fő részeit közelebb adandjuk, elnök ő nmlga a történt nyilatkozatok többsége szerint, a szerkezetet megállapítottnak nyilatkozatá. Ezen végzés ellenében több városi követ küldöji nevében nyilványitá, hogy azok, kebelükbe a zsidókat polgárokulsemmi esetre addig nem fogadandják, míg e felszabadítás egész országra ki nem terjesztetik. Az ülés d. u. két órakor végződött.

LEGUJABB: A 99d. orsz. főrendi ülésben febr. 12kén orsz. bir. elnöklet alatt miután ő exc. a vallásbeli üzenetnek ítélmester által a k. személynök kezéhez szolgáltatását emlité, egyik tanácskozási tárgy volt a magyar nyelv iránti üzenet s felirásjavaslat a f. e. jan. 23kán érkezett kegy. kir. leiratra, mely egyhangú örvendetes felkiáltással egy főispán b. indítványára elfogadtatott, csupán a horvátországi követ előbbi nyilatkozatára hivatkozva gördített elő némi ellenvetést, mi el-

hangzótt, 2d. tárgy a katonai-élelmezési és szállásozási munk. volt, mely egy pár felszólalás után köv. ülésre halasztatott; szintaz napon 99d. or. ül. a Rknél a zsidók polgárokul lehetése a hányavárosokra is kiterjesztették az 1790 és 1840ki törvények ellenére, azután a választó polgárokrul szóló szakasz került vitatkozási szönyegre s minden elnöki figyelmeztetés mellett is megmaradt a kerületi szerkezet, így febr. 13kán, 100d. orsz. rendi ülésben a 123's következő szakaszokra is: 101d. or. rendi ülésben febr. 14kén pedig a városi biztosságok közoktatási osztálya eljárásáról intézkedőkre nézve sem történt módosítás. Ülés vége felé egy megyei követ azt indítványozá, hogy a k. városok is a megyékkeli kölesönös assimilatio végett a k. k. kirához vigyék felebb póreiket a személynöki s tárnokiszék megszüntetésével. Számos követ pártolván ez indítványt, az alapelvben elfogadtatván két pótlékjavaslatlall gyámolították, mi azonban további tanácskozásra utasítottat. Febr. 14kén 101d. orsz. ülésben a m. főrdknél a katonai-élelmezést folytatták s miután abban azon pontra értek, melyben általános alkudozásra meghatalmazás kéretik, mivel ennek létesítése előtt e pont sőt az egész munkálat fölött alig tanácskozhatni fogantatall, tárgyalatása elhalasztatott az alkudozás eredvényeig. Ezután a turopolyai sérelem iránti viszonzóüzenet hitelesítése sürgetett, azonban ez az akkor elnöklet, de most gyengélkedő Nádor ő fens. felépüléseig halasztatott el.

Budapesti napló. Mult szerdán dél tájban, több napi majd szakadatlanul tartott esőzés után végre megindult a Duna jége, de csak néhány ölnyire haladhatott, minek az lett kellemetlen következménye, hogy a zárgáta alatti nyílás betömődés miatt a nagy jégtömegek által, s pár óraig minden közlekedés megszünt; utóbb azonban néhány merészebb pesti, kik nem akarák az éjszakát Budán tölteni, apró esolnakokon, az ugynevezett lélekvesztőkhöz közelítőken voncoltaták magokat Pestre a parázs jég hátán. Csütörtökön ismét nyílás támadt alul, hol azt meglehetősen fön lehet tartani. Darab idő óta majd minden másod héten öngyilkolási hírt hallunk a két szomszéd városban, a tánczvizgalmakban pedig majd minden este láthatni a s o n l ó szándékot, melynek alkalmasint szinte sok fiatal ur és kisasszony fog áldozatja lenni. A keringőt ugyanis jelenleg olly gyorsan vagyis röpülve tánczolják, hogy a nézőket még látása is majd elszédíti, s midőn aztán leglázasabban ver a táncosok ütere s arczok sötét pírrel ég, akkor fagyaltat nyeldesnek! Ha ez nem öngyilkolási szándék ugy a jég meleg, a tűz pedig hideg. Vannak, kik azt hiszik, mikép Lanner és Strauss ezen új keringési módorral a háborut akarják némileg kipótolni, s az így vélekedők valóban mondanak is valamit, mert e tánczmodor alkalmasint fölért egy kis török háboru pusztításival, még pedig nemesak emberélet, hanem pénzfogyasztás tekintetében is. Azonban, lehet, hogy ennek is van haszna, mert a szerföltött népesülés minden országnak kárára szokott lenni. Sőt még az is lehet, hogy Lanner és Strauss azért irtak illy életölő zenét, hogy a nőnem sűrű sorai kissé ritkuljanak, miután a mostani ifjak olly nehezen szánják el magokat házasságra, hogy ma holnap a vágató keringők nélkül alkalmasint husz hajadon is jutna minden nőfén férfirra. — Gorove külföldi utazása már sajtó alatt van, s smartziusi vásárra meg fog jelenni. — Schoepf Augusz, Magyar orvossebészeti és természetudományi évkönyvei első évi folyamának január és febr. havi füzeté megjelent az egyetemi nyomda betűivel igen esinos kiadásban s tetemes tárgyabőségű tartalommal. Az illető tudományok baráti velünk együtt irodalmunk terén szives örömmel üdvözlük ez újdon folyóiratot azon reményben is, hogy az orvossebészeti természetudományi szakban versenytársával az Orvosi Társulat ezen mindedig ugy szólván parlagon vesztegelt mezőt mennél több ismereti gyümölcseivel termékenyítendő. Játékszíni krónika: f. hó 9kén nemzeti színpadunkon adaték „Hunyady László” dalj. 4 felv.; 10kén a karszemélyzet javára bérszűnettel „Szökött katoná” vigj. 3 felv.; Bábiczky Karolina, Julcsa szerepében, szívességből lépett föl. s buzdító tapsokat nyert, esinos színpadi alak s tiszta szövejtés igen ajánlják e műkedvelőt, ki, mint halljuk, husvét után rendes tagja lenend színpadunknak; 11kén „Nagyidai cigányok” vigj. 3 felv.; 12kén először „Iparlovag” eredeti vigj. 3 felv., Degré Alajostól, e tartalmatlan s minden elméség nélküli színmű megbukott, s csak Lendvay elevensége bírta a csekély számú közönséget végig együtt tartani; hitelesen tudjuk, hogy e vigjáték a dráma-bírált választmány előtt nem fordult meg; 13kén „Ismeretlen” dalj. 2 felv.; 10kétől kezdve a majd szünetlenül egész 15-keig szakadt eső, s rögtön hóolvadásul származás s az utazókban végig özönlő pocsolják miatt igen kedvetlen s gyéritő időjárás volt a színházlátogatókra; 14dikén „Falusi egyszerűség” vigj. 4 felv.; 15kén „Szökött katoná” vigj. 3 felv. A Regélő szerint Szigligeti „Kétpisztoly című színműve 2dik szakaszának külön címze „Statarium”; ha ez így van: vajjon helyes e a bakóság — Hír szerint egy 140 személyt befogadható gőzhajó járand jövő tavasztul kezdve Budapest közt, az ő-buda, Császárfürdő (s hajóhid megrongáltatásakor) két testvér városnak közt a közlekedést könnyítendő s hihetőleg jutányosbitandó. E vállalat igenigen czél-és korszerű lenne ugyan, rajta mindazáltal hiedelmünk szerint ha valósul, a két városi parton szállítás végett ácsorgó társaságokcsik tulajdonosi, de talán a bérkocsisok is aligha fognak örvendeni, de annál inkább a kényelem s jutányosság baráti. Mi azonban illy vállalat valóulásán mindaddig kételkedünk, míg az e célra szánt kész gőzöst nem látjuk lebegni Dunánkon.

Temesi közgyűlés. Mult dec. 11én közgyűlést tartának megyénk Rendei, melynek hat napi folyamán az által lön érdekessé, hogy a követi tábla tanácskozási nyelve tárgyában kelt k. kir. leirat el nem fogadtatásával a jun. 20iki táblai határozat teljes épségben tartatása, egyuttal a magyar nyelv iránt szönyegforgott törvényjavaslat mindenek előtti szentesítésének szorgalmazása követeinknek utasításul adatott; több hatósági körlevél nagy részt szabadalmú irányban pártoltatott s a nm. ht. tanácsnak a kir. kincstár sócempészek feletti bíróságában tágitott hatáskört engedő intézkedései sérelem gyanánt országgyűlési ellátás alá terjesztetni határozattak. Utónapja azonban ezen közgyűlésnek magvát szórta el egy általános mozgalomnak, mely politikai s egyéb pártzin vegyületével, megyénk ismeretes jellemét éles próbaköre állítva, a haladás barátit reménytelenül vala lesujtandó. Elnök alispánunk ugyanis azon okból, mivel ugymonda, köz hirtől értesült, hogy megyénknek eskütszékek iránti pótló utasítása, miszerint nemes személyek ügyeire nézve nemes eskütbírákat kívánt volna fel állítani, az alsó táblán vizsgálóra nem talált, nehogy e fontos tárgyban követeink szavazat nélkül maradjanak, újabb utasításadás végett egy rendkívüli közgyűlés egybehivatását indítványozta. A gyűlésnek s z o k á s szerint csekély számmal olvadt maradványa elfogadta a javaslatot, s a rendkívüli közgyűlés — az eskütszékek sorsa felett kockát vetendő — f. e. január 4én kihirdetve lön. E minden tekintetben rendkívüli gyűlésre s z á m o s a n sereglének össze megyénk Rdei, mivel mint a gonosz hir mondja, nem hiányoztak a féle meghívások, melyek a veszélyben forgó ősi szabad alkotmányvédelmére a falusi csendes magányban megvonult nemességet is beriasztották s meleg tüzhelyétől s családi körétől — a téli zordon feegeteggel s még zordabb utakkal daczolólaga megye székhelyre inték. E képmegnyitvatván a k. gyűlés s rendkívüli tartatásának oka elnökielg előterjesztetvén felolvastatott or. gyűl. követinknek az eskütszékek tárgyában időköztt érkezett tudósítása smegeredtek általénk vitatkozások. Először is egy t. biró emelt szót, s beszédeben megmutatni törekvők, hogy az eskütszékek institutioja alkotvány és törvényelleni, hogy az a nemesi szabadságot veszélyezteteti, őseink drága véren vásárolt kiváltságait felfogatja, idegen elemnek nyit a bírói s köztanácskozási székre utat, mely alatt ő részéről állani soha nem akar: azért az eskütszékek nem pártoltja, s állandó bíróságot kíván, melynek tagjai kirekesztőleg nemes t. bírák lehessenek, v. is marad a réginel. Ez ind. értelmében többen nyilatkoztak. Egyik azt állitá, hogy az eskütszékek eszméjét csupa ujtási viszketegből akkor akarják némely ábrándozók Magyarországba behozni, mikor attól más pallérozott nemzetek minden áron menekülni kívánnak, s a büntető törvénykezés e fattyu s a r j a d é k á t keblökbül kiirtani törekveszenek; hogy ezenintézetet a szabad alkotmányelvével össze nem fér, s a külföldön kiküszöbölt illy szörnynek tetemeit e hazában új életre ápolni merő kábaság volna; s hogy azon esetre, ha az eskütszéki ferdeség nálunk, minden jó küzdés ellenére is, meghonosulna, nem maradna a nemességnek egyéb hátra, mint tüzre v e t n i ősi érdemektől ragyogó kiváltságlevelét, miszerint elvesztett szabadsága romjai feletti didergésében, legalább annak lángjánál meglehessék. Egy táblabíró az eskütszékek felállitandása esetén bucsubeszédet tartott a m e g y e i teremnek és zöld asztalnak, melyek a szabadság örei által elidegenithetlen tulajdon gyanánt, annyi századon keresztül birattak, s melyekből a nemesség idegelemek által megfosztatni fenyegettetik, s előre szerencsés utat kíván a közteremből kizorítandó nemességnek, mely egy következő szónok szerint kivált a tisztessé rendiek által fog saját tanácsházából kiüzetni. Egy valaki aggodalmát fejezte ki, hogy nagy becsü énje, majd egy falusi bíró, s tán éppen jobbagya eskütszéki foruma elibe vonatandó; pedig inkább elsültyedés, mint e gyalázat érje személyét, egy más beszélő olly iszonyú rémet faragott az eskütszékekéből, hogy maga is elijedt tőle, s miután e rémalaknak némelyek nem akartak szemébe nézni, t. i. a baloldalon egy kis suttagás támadt, ő a türelmetleneknek ajtót mutatott. Végre egy m. báró magát haladás barátjának vallotta ugyan, de mivel azelőre menés ez időszerinti ne továbbját magának meggyőződésekit már kitűzte: az eskütszéki institutio pedig e határkörön tul fekszik, azért azt nem pártolhatja. Mindezek általánosságban, olly jeremiádok közt mondattak el, mintha elenség lett volna a várkapuknál; érdemileg azonban nem hallottunk egyebet a tárgy ellen felhozatni annál, hogy az eskütbírák belső meggyőződésük s lelkiismeretük szerint itélnek, s hogy az egyszer kimondott itélettel

Többszörrel nem járul. Illy nézetek irányában a' másik részről ellenkező szöveg emelkedtek, 's elmondattak mind azok, mik az eskütszéki szerkezet mellett közjog és szabadság, s e m e l y- és vagyonbátorság érdekében elméleti és gyakorlati szempontból elmondhatók valának; kifejtették, mikép az eskütszéki institúciónak az alkotmányossággal nem képes ellentétbe állítása nem egyéb merő ijesztgetésnél 's kedélyzakkalásnál, mert hiszen az eskütszék éppen az alkotmányos szabadság legerősebb támasza 's egyedüli biztosíték arra, hogy a' polgárok személyes bátorsága, minden egyéb befolyástól menten, saját választott biráik által őriztesék; hogy az eskütszéki intézet éppen a' magyar alkotmány láncolatába legépebb szem gyanánt illeszkedik; hogy ezen intézetet, melly még ott is, hol szabad alkotmány nem volt, de lenni akart, mint annak előkészítője hoztatott be, 's mellyet egyszer behozva még egy nemzet sem vetett el magától, sem ábrándozásnak, sem szabadság-gyilkosnak tekinteni okszerűen nem lehet; mert ha voltak is valahol az eskütszék ellen némi törekvések, azok nem magok a' nemzetek, hanem mások által idéztettek elő. És ugyan mi jobb bűnvád eljárási elv: az é, hogy bár a' bírót tudja a' vádlottat ártatlannak: tanuk után halált kell mondani fejére? Vagy az: hogy a' bírót tiszta meggyőződésűt kérésse? A' honoratorok, vagy éppen jobbágyok eskütszéki bíróságától pedig ne féljenek az urak: hisz az eskütszéki bírakat közgyűlés választaná, 's bizton állíthatni, hogy imént érdeklött polgártársainkra talán egy voks sem esnék nálunk. (Vége köv.)

Amerika.

(A' washingtoni törvényhozás munkálatai.) Washingtonban a' congressus munkálatai jan. 4-ig helybeli érdekűek valának; azután a' képviselők házában mult évben elfogadott vámrjegyzéknek ismételve indítványozott csökkentése sőt csak átvizsgálása is elvetetett. Általában hiszik, hogy az Oregon- vidék iránti villongás újabb egyezkedés tárgya leend az egyesült státusok és Anglia közt. — Webster Dániel helyére Upshur nevezett külügyi státustikárrá, a' néhai Legare helyére pedig Nelson János Marylandból, szövetségi főügyvédé (attorney-general). — Texasból nevezetes hír, misze-

rint Galvestonba 40—50 német kiköltözött család érkezék meg.

Spanyolország.

(Carlota infansnő halálának fontossága. Új férjválasztási tervezés a' királyné számára.) D. Francisco infans hitvesének rögtön történt halála tetemes változásokat okozand a' spanyol politikai ügyekben, 's a' cadizi hg, don Francisco legidősebb fia, alkalmasint el fogja Izabella királyné kezét nyerni, mert Krisztina özvegy királynét e' gyászos eset tökéletesen kibékítendi családjával, 's ezentul ő maga is e' terv létesítésén fog dolgozni, melly nem igen fog akadályokra találni Spanyolországban, miután a' spanyolok csak a' büszke infansnőtül idegenkedtek, de családjá iránt mindig jó indulattal voltak. Trapani gr. tehát kénytelen lesz minden reményről lemondani, ki egyébiránt még csak 16 éves, míg a' cadizi hg már 22 esztendőse. E' házasságot most már Lajos Fülöp sem fogja többé gátlani. — Krisztina özvegy királyné elfogadatására fényes készületeket tesznek Madridban.

Anglia.

(Udvari gyász. A' választóírat mind a' két házban módosítvány nélkül fogadtatott el.) Albert hg atyja meghalt, minek következtében az udvar mély gyászt öltött, 's a' királyné csak a' titkos tanács tagjai kezéből fogadta el a' parlament választóíratát, melly mindenben hű viszhangja a' trónbeszédnek. Az alsóházban történtek ugyan némelly ellenvetések, különösen az írlandi cikkre nézve, de a' ministerség végre mégis nagy többséggel győzött, ámbár meg kell vallani, hogy a' radicalok ezuttal számosabban vannak, mint a' mult parlamenti ülés alatt. — A' dublini pör lassan halad, 's O' Connell pillanatig sem veszti lélekjelenlétét. A' trónbeszéd Irlandot tárgyazó része nagy elégedetlenséget szült, mivel az egy választó-jegyzék módosításán kívül semmi javítást nem ígér.

Francozország.

(Bertrand temetése. H a y t i b a követség indult.) Bertrand tábornok hült tetemeinek eltakarítására meghatározott ünnepélytel ment véghez Chateaurouxban. Fia, Arthur, vezeté a' gyászszereget. A' város valamennyi hölgye mély gyászban követé a' hintót, a' helyható-

ság, nemzetiség és rendes katonaság kíséretében. — Az egyiptusi hadsereg 8 hadastánya is jelen volt a' republica zászlója alatt. Temetés után tüstint társulat alakult, melly emléket szándékozik az elhunyt hősnök fölláttatni. Emlékíratot fia fogja közrebocsátani. Mondják, hogy a' kormány nem szeretné a' holttestet Napoleon mellé szállíttatni, mert a' tömegek összecsesődülésétől e' pillanatban inkább fél, mint valaha. — Az elhunyt nassau gr. 80 millió frankot hagyott örökösöknek, özvegyének, Oultremont grónéknak ellenben önkértére csak 25 ezer tallérnyi évdíjt, jóságot és butorokat, mivel e' hölgy nem akará az orániai vagyont csökkenteni. E' nemeslelkűség megemléstésre méltó.

Aldomal tartományok.

(Zendülési mozgalmak.) Jan. 23-ig terjedő török határszéli hírek szerint Jászvásárt (Jassy) komoly zendülési mozgalmak háborítják. A' bojárok közt a' hospodar ellen már rég óta forrongó ingerültség minden pillanatban nyílt erővel készül kitörni. Felhívó 's biztató falragaszok találtattak az utcákon 's kormány ellen intézett iratok keringtek a' város lakóji közt. Egy zendülési szellemben irt röpírat bevitetett a' fejedelem lakába, az orosz consul házába 's a' belügyek ministeréhez, ki annyira megijedt tőle, hogy hivataláról azonnal lemondott 's az ugyanezen osztály igazgatójára bízott ideiglen. A' mozgalom az egész tartományban van elszűrlve, mindenütt megtagadják a' törvények iránti engedelmességet 's megvetik a' hospodar rendeleteit, minélfogva ugy vélik, miszerint a' hospodar is le fog mondani. A' rend és közbéke fenállása iránti reményeket még Daskov orosz fő consul megérkezéséig függesztik fel, kihez a' hospodar sürgönyöket 's meghívást intézett. — Bukarestből szinte közelgületlenségről értesítettünk, mellynek kiteréséről minduntalan félnek. Több rendű tudósítás szerint Stirbey a' hospodar testvére az elégedetlennel összeköttetésben áll. Bibesko egészen orosz szellemű ugyan, mindazáltal az orosz párt szintűgy mint az orosz kormány családott az ő megválasztásához csatlott reményeiben; mert Bibeskonak alattvalói közt semmi népszerűség nincs. Ellenben öcsését Stirbeyt nagyon szeretik, miből azt következtetik, hogy lényeges változásnak kellend itt is történni 's hospodárná Stirbeyt fog választatni.

É R T E S Í T Ő.

C s ö d.

városi számvévi hivatalra. Kismarton szabad királyi városban legfelsőbb engedelemmel fogva egy számvévi 200 p. forintos évi fizetéssel, és 40 p. forintos szállás-pénzzel, úgy szinte 6 öl tölgy vagy buk hasáb, és 200 darab rozse-tüzelőfával esztendőnkint ellátva, ki-nevezendő. — Ezen hivatalt elnyerni akarók felszólítatnak ez iránti folyamodásukat a' megkívántató bizonyítványokkal együtt folyó évi böjt más hó 14-ik napjáig e' városi tauácshoz benyújtani. Mindenek előtt olly egyedek hivatalosak, kik már eddig valamely városi számvévi hivatalban magoknak az elnyerendő hivatalra szükséges ismereteket 's képességeket szerevezte, vagy a' honi törvényeket megtanulva, ez iránti hiteles bizonyítványokkal birnak; minden esetre a' folyamodóknak magyar, diák és német nyelven tökéletes jártassággal kell birniok. Kelt Kismarton szabad kir. városban 1844-ik évi január hó 11-ik napján tartott tanácsülésből. Lichtens'ern Ant. főjegyző. 1—3

Csöd kamarai ispánságra. Mármarosban Sugataghon a' kam. ispánság, melly évenkénti 150 fr. díjjal, 18 pozs. mérő buza, 24 pozs. máró zab 1 öl széna, 150 font só, 10 öl tűzifa, szabad szállás 's 100 fr. biztosítékkal van összekapcsolva, megürült. Folyamodók, kiknek oláh nyelven is jártasoknak kell lenniök folyamodásaikkal a' mármaros kam. igazgatóságához kell fordulniok. 1—3

E l a d ó szederfák 's esemeték, Soprony megyében Nagy-Czenken m. gr. Széchenyi István ur jószágán, az itt követező igen jutányos áron:

Morus alba nem oltott:	ft.	kr.
1 éves	—	20
2 "	1	—
3 "	3	—
4 "	6	—

Morus alba oltott lombardiai:		
1 éves	5	—
2 "	10	—
3 "	15	—
4 "	24	—
5 "	30	—
6 "	40	—
Morus alba oltott calabriai új igen becses faj:		
1 éves	6	—
2 "	12	—
3 "	18	—
Morus Moretti vagy chinai:		
1 éves	—	40
2 "	3	—
3 "	8	—
4 "	16	—
5 "	30	—
Morus multicaulis vagy filippina: dugványvesszők 1/2 láb hosszú		
Dugványvesszők 1 láb hosszú	1	—
1 éves gyökeres	2	—
2 "	3	—
több "	10	—

Morus alba-mag fontja 6 p. fr. Ezen árok Nagy-Czenken helyben értetnek és az átvétellel leteendő. — Az 1 éves esemeték áránál nincs elegetedés; a' több éveseknél 1 ezer darabnál és azon fölül 6 percent; 10 ezernél és a' fölül 10%; 50 ezernél és azon tul 15%; 100 ezernél vagy többnél 20% engedtetik el. A' venni kívánók kéretnek, hogy tudósításukat még e' télen beküldeni méltóztatnának; a' jövő martius elejétől pedig a' fácskák elvitethetnek. Közérlől szalmával jól ellátott szekerek jöhetnek; távolabbra vitetvén a' fák, gyökereik friss mohával, a' törzsökök szalmával körülvétetvén, gyékénybe csináltatnak el; messze utra pedig legbiztosabb, ha deszkaládákba pakoltatnak. Minden egy ollyas gyékényvel készült köteggért, melly 20—100 fontot nyom, fizettetik 30 kr. e. p.; a' láda pedig 2—6 ft. e. p. nagyságához képest. A' távol levő rendelkezők kéretnek, hogy szomszédságukban levő valamely kereskedő által iratnának Sopronyba Hofer Péter, vagy Flandorfer Ignác, vagy Lenk Samu nagykeres-

kedő uraknak, a' fizetés és elküldés végett. — Megrendelő levelek intéztesse nek bérmentve az alulirt hivatalhoz. N.-Czenk, jan. 30-kán 1844. A' tisztartói hivatal Nagy-Czenken, Soprony felé. 2-3

Bihar vármegyének Sárretyi járásában fekvő Kovács nevű pusztában egy árva jószágá ura lakházzal a' Berettyó folyam partján pinceze, magtár, mindenféle ló- és marha-istállókkal 80 darab marhára, több nagy színnel és aklokkal ellátott udvartelek, mellyben szőlős, veteményes, és löherés kert is vagyon, cselédeknek való lakházzal, 25 köből öszbuzavetessel 585 hold. árokkal körülvett tágas birtok, kir. kisebb haszonvéttel, mint ugyanezen határban levő tágas birtok egy pásztornak szükséges 3 szobájú lakházzal 85 és 1/2 hold birtok fogárverés útján a' többet igényőnek 200 pengő forint bántópenz letétele mellett nevezett Pusztán-Kovácsban 6 évre f. 1844-ik év martius 11-d. napján délelőtti 9 órakor haszonbérbe adatni. Ugyanezen árának jószágá Bihar-megyének szalontai járásában F. Győrös helységben, ura lakház 5 szobára, pinceze, magtár, mindenféle ló- és marha-istállókkal, sertéskotecekkel, cselédlakbellel, pálinkaházzal, színekkel, aklokkal, zöldséges és gyümölcsös kerttel ellátott telek, melly 30 holdbul, szántóföld 101 és 1/2 hold, mellyből 15 köhlös öszibuzával van bevetve, kaszáló 29 hold, erdő pedig 421 hold. Fekete Tót helységben belső telek 1 1/2 szántóföld, 13, kaszáló 73 hold. Kávásd helységben belső telek 644 ööl szántóföld 3 kaszáló 6 hold, valamint ezen három helységben a' kir. kisebb haszonvételek, 52 jobbágy füst-pénzzel 's 2077 gyalog-napszámmal. Pusztán-Dalmon. Szántóföld 101, kaszáló, 6, erdő 661 hold, valamint Pusztán-Gyarakon is két szobájú lakház 's mintegy 400 holdnyi részint szántó részint kaszáló, de nagyobb részben erdőbeli birtokkal f. 1844-ik év mart. 18-kán F. Győrösön 20 évre készpénzért zálogba fog adatni, addig is bővebben értekez-

hetni P. Kovácsiban gyámalya Nadányi Károly, N.-Váradon pedig tisztú ügyész Molnár Ferencz uraknál. Egyébiránt ha a' fenkitett időben a' zálogbaadás nem sikerülne, ugyanazon jószág a' fenirt napon árverés útján haszonbérbe leszen adandó, megjegyezvén, hogy az utóbb megnevezett 3 helység és 2 pusztá egymással határosak. Kelt Várad-Olasziban jan. 16-kán 1844. 3—6

C s ö d. 107. A' nmlgu magy. kir. Kincstár 1843. évi dec. 13-rol 43,509 számú kegyelmes rendelete következtében, Mármarosban a' bocskói hajómasteri állomás, mellyel 208 p. ft. készpénz és a' szabott áron megváltandó 18 pozs. mérő rozsz évenkénti járandóság egybe van kötve, megürülvén, azok, kik ezt elnyerni kívánják, a' szükséges és különösen a' hajózáshoz szerzett ismereteket igazoló bizonyítványokkal ellátandó folyamodásaikat a' magy. kir. építési főigazgatósághoz f. évi febr. 20-dik napjáig nyújták be. A' m. k. építési főigazgatóság által Budán, jan. 15. 1844. 3—3

Váltóügyvédvizsgálati hirdetés. A' tek. kir. Váltó-Feltörvényszék ezenel közhírré téteti, hogy kik a' legközelebbi alkalommal váltóügyvédi vizsgálatot kívánnak letenni, közügyvédi hitlevelökkel, továbbá erényes magokvi-seletéről 's legalább félévi váltójogi gyakorlatul szülő bizonyítványokkal támogatandó folyamodásukat f. 1844. évi böjt-máshó 1-jétől azon hó 16-ikáig bezárólag a' tek. kir. Váltó-Feltörvényszékhez annak igtató hivatalában adják be. Kelt Pesten 1844. boldogasszonyhó 29-dikén Fogarasy János vftszéki tanácsjegyző. 3—3

Hirdetvény. Tek. Békésmegyében keblezett Orosz-házán igen népes helységben, az uradalmi bolt jövő april. 24-től kezdendő három egymásutáni évre február 26-kán tartandó árverés mellett fog haszonbérbe adatni, 3—3